

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 15.02.2006, sp. zn. 29 Odo 119/2006, ECLI:CZ:NS:2006:29.ODO.119.2006.1

Číslo: 1/2007

Právní věta: Soud nepřipustí přistoupení dalšího žalovaného do řízení (§ 92 odst. 1 o. s. ř.) také tehdy, je-li zřejmé, že dosavadní žalovaný již v době zahájení řízení nebyl věcně legitimován a že návrhem na přistoupení dalšího účastníka do řízení žalobce obchází institut záměny účastníků ve smyslu ustanovení § 92 odst. 2 o. s. ř.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 15.02.2006

Spisová značka: 29 Odo 119/2006

Číslo rozhodnutí: 1

Číslo sešitu: 1

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Řízení před soudem

Předpisy: § 92 předpisu č. 99/1963Sb.

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

K r a j s k ý s o u d v Českých Budějovicích – poukazuje na ustanovení § 92 odst. 1 o. s. ř. – usnesením ze dne 31. 1. 2003 připustil, aby jako další účastník na straně žalovaného přistoupila do řízení obchodní společnost RCR, spol. s r. o.

K odvolání žalovaného i obchodní společnosti V r c h n í s o u d v Praze usnesením ze dne 1. 9. 2004 usnesení soudu prvního stupně potvrdil.

Odvolací soud uvedl, že žalobkyně podala návrh na přistoupení dalšího účastníka do řízení na straně žalované předtím, než soud započal s prováděním důkazů, a uvedl, že byly splněny zákonné podmínky pro postup ve smyslu § 92 odst. 1 o. s. ř.

Námitku odvolatelů, že původní žalovaný není ve věci pasivně legitimován, neshledal odvolací soud opodstatněnou, s tím, že žalobkyně se domáhá vyslovení neúčinnosti dvou smluv uzavřených úpadcem, přičemž v jednom případě byl (podle žaloby) druhou smluvní stranou žalovaný a ve druhém obchodní společnost.

Proti usnesení odvolacího soudu podali žalovaný i obchodní společnost včasné dovolání, namítající, že je dán dovolací důvod dle § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř., tedy že napadené rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci. Dovolatelé nesouhlasí s výkladem ustanovení § 92 odst. 1 o. s.

ř., jak jej podal odvolací soud, argumentující tím, že ve věci jde o dvě samostatné žaloby, resp. o žalobu se dvěma rozdílnými předměty. Jednou je žádost o určení neúčinnosti či neplatnosti smlouvy o finančním vypořádání ze dne 20. 3. 1999, která směřuje proti původnímu žalovanému, a druhou žaloba o určení neúčinnosti či neplatnosti kupní smlouvy o převodu nemovitosti ze dne 22. 2. 1999, která má správně směřovat proti obchodní společnosti. Jestliže tedy žaloba původně směřovala jen vůči žalovanému, pak ten nebyl ve vztahu ke kupní smlouvě ve sporu od počátku pasivně legitimován. Ve věci tedy měl být uplatněn institut záměny účastníků (§ 92 odst. 2 o. s. ř.), k níž je zapotřebí souhlasu žalovaného, a nikoliv institut přistoupení do řízení (§ 92 odst. 1 o. s. ř.). Proto dovolatelé požadují, aby Nejvyšší soud zrušil napadené rozhodnutí a věc vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení.

Dovolání je přípustné podle § 239 odst. 2 písm. b) o. s. ř. a je i důvodné. Proto Nejvyšší soud zrušil rozhodnutí soudů obou stupňů a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Z o d ů v o d n ě n í :

Vady řízení, k nimž Nejvyšší soud u přípustného dovolání přihlíží z úřední povinnosti (§ 242 odst. 3 o. s. ř.), nejsou dovoláním namítány a ze spisu se nepodávají, Nejvyšší soud se proto - v hranicích právních otázek vymezených dovoláním - zabýval tím, zda je dán dovolací důvod uplatněný dovolateli, tedy správností právního posouzení věci odvolacím soudem v otázce výkladu § 92 odst. 1 o. s. ř.

Právní posouzení věci je obecně nesprávné, jestliže odvolací soud posoudil věc podle právní normy, jež na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo právní normu, sice správně určenou, nesprávně vyložil, případně ji na daný skutkový stav nesprávně aplikoval.

Podle ustanovení § 92 o. s. ř., na návrh žalobce může soud připustit, aby do řízení přistoupil další účastník. Souhlasu toho, kdo má takto do řízení vstoupit, je třeba, jestliže má vystupovat na straně žalobce (odstavec 1). Na návrh žalobce může soud se souhlasem žalovaného připustit, aby žalobce nebo žalovaný z řízení vystoupil a aby na jeho místo vstoupil někdo jiný. Má-li být takto zaměněn žalobce, je třeba, aby s tím souhlasil i ten, kdo má na jeho místo vstoupit (odstavec 2).

Žalobce má - jak vyplývá z dispoziční zásady ovládající zahájení sporného řízení (a o takové řízení jde i v posuzovaném případě) - procesní právo navrhnout, aby do řízení přistoupil další účastník.

Návrhu na přistoupení dalšího žalovaného do řízení může soud vyhovět, aniž by podmínkou vydání takového usnesení byl souhlas původního žalovaného nebo toho, kdo se takto má stát dalším žalovaným (srov. § 92 odst. 1 o. s. ř.). Oproti tomu k záměně žalovaného je nutný jeho souhlas (srov. § 92 odst. 2 o. s. ř.).

Navržené přistoupení dalšího účastníka do řízení má právní účinky, jen jestliže je soud připustí; přistoupení do řízení nastává dnem právní moci usnesení. Výklad podávaný soudní praxí je pak ustálen v závěru, že přistoupení dalšího účastníka do řízení soud nepřipustí zejména tehdy, kdyby v důsledku něho nastal nedostatek podmínky řízení, pro který by bylo nutné řízení zastavit, kdyby nebylo nepochybné, čeho se žalobce domáhá proti tomu, kdo má do řízení přistoupit na straně žalovaného, kdyby nebylo jednoznačné, čeho se proti žalovanému domáhá ten, kdo má do řízení přistoupit jako další žalobce, nebo kdyby přistoupení dalšího účastníka do řízení bylo v rozporu se zásadou hospodárnosti řízení (shodně srov. např. usnesení Nejvyššího soudu uveřejněné pod číslem 9/2002 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek). Je přitom nepřipustné, aby institut záměny účastníka ve smyslu § 92 odst. 2 o. s. ř. byl obcházen tím, že žalobce navrhne, aby do řízení přistoupil další účastník (další žalovaný nebo další žalobce). Je-li při rozhodování o navrženém přistoupení do řízení zřejmé (nepochybné), že dosavadní žalovaný již v době zahájení řízení nebyl ve

sporu pasivně věcně legitimován, nejsou splněny podmínky k tomu, aby soud připustil přistoupení dalšího účastníka na jeho stranu; nápravu v tomto případě lze zjednat jen prostřednictvím záměny účastníka ve smyslu ustanovení § 92 odst. 2 o. s. ř. (shodně srov. např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 7. 12. 2005, sp. zn. [21 Cdo 1421/2005](#)).

Ze spisu se podává, že žalobkyně žalobu o určení neúčinnosti smlouvy o finančním vypořádání a neúčinnosti kupní smlouvy od doby, kdy ji podala (14. 11. 2001), do 6. 5. 2002, kdy soudu došel její návrh na připuštění dalšího žalovaného (obchodní společnosti) do řízení, odůvodňovala tím, že vedle pozdější úpadkyně byl u obou těchto smluv smluvní stranou vždy původní žalovaný. Přitom již při podání žaloby založila do spisu kopii kupní smlouvy, z níž se podává, že druhou smluvní stranou měla být (vedle pozdější úpadkyně) obchodní společnost, zastoupená žalovaným (coby jejím jednatelem). V rovině skutkových tvrzení žalobkyně smluvní strany u obou smluv odlišila podáním ze 6. 5. 2002 a v jeho rámci od uvedené doby tvrdí, že druhou smluvní stranou kupní smlouvy vždy byla obchodní společnost.

Dovolatelé tedy mají pravdu, tvrdí-li, že návrhem na přistoupení obchodní společnosti do řízení na straně žalovaného se ve vztahu k té části původního předmětu sporu, jež se týká vyslovení neúčinnosti kupní smlouvy, vůči původnímu žalovanému nepřípustně obchází institut záměny účastníků ve smyslu § 92 odst. 2 o. s. ř.

Jelikož dovolací důvod dle § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř. byl uplatněn právem, Nejvyšší soud, aniž nařizoval jednání (§ 243a odst. 1, věta první, o. s. ř.), napadené usnesení zrušil (§ 243b odst. 2, část věty za středníkem, o. s. ř.). Vzhledem k tomu, že důvody, pro které bylo zrušeno rozhodnutí odvolacího soudu, platí i na rozhodnutí soudu prvního stupně, zrušil dovolací soud i toto rozhodnutí a vrátil věc soudu prvního stupně k dalšímu řízení (§ 243b odst. 3 o. s. ř.).

Žalobkyni v další fázi řízení nic nebrání v tom, aby v rozsahu, v němž se dožaduje vyslovení neúčinnosti kupní smlouvy, podala návrh na záměnu žalovaného a v případě obavy, že původní žalovaný s takovým postupem nebude souhlasit, aby vůči obchodní společnosti podala samostatnou žalobu.